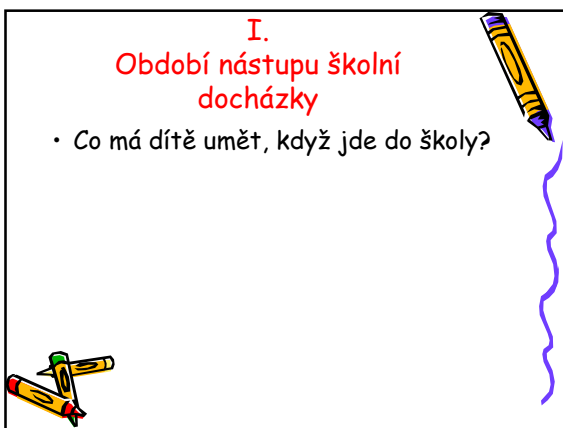

Dítě školního věku - nástup školní docházky

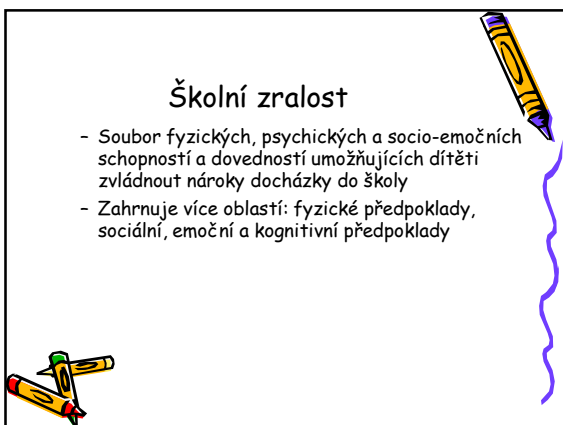
Miroslava Nováková Schöffelová
Gabriela Seidlová Málková

Psychologie celoživotního vývoje- 2024

I. Období nástupu školní docházky

- Co má dítě umět, když jde do školy?

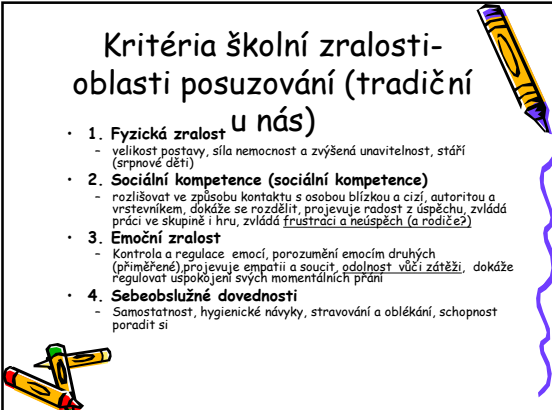

Školní zralost

- Soubor fyzických, psychických a socio-emočních schopností a dovedností umožňujících dítěti zvládnout nároky docházky do školy
- Zahrnuje více oblastí: fyzické předpoklady, sociální, emoční a kognitivní předpoklady

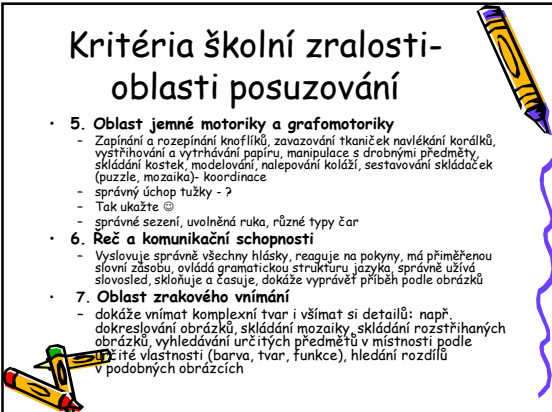
Kritéria školní zralosti- oblasti posuzování (tradiční u nás)

- **1. Fyzická zralost**
 - velikost postavy, síla, nemocnost a zvýšená unavitelnost, stáří (srpnové děti)
- **2. Sociální kompetence (sociální kompetence)**
 - rozlišovat ve způsobu kontaktu s osobou blízkou a cizí, autoritou a vrstevníkem, dokáže se rozdělit, projevuje radost z úspěchu, zvládá práci ve skupině i hru, zvládá frustraci a neúspěch (a rodiče)
- **3. Emoční zralost**
 - kontrola a regulace emocí, porozumění emocím druhých (přiměřené), projevuje empatii a soucítí, odolnost vůči zátěži, dokáže regulovat uspokojení svých momentálních přání
- **4. Sebeobslužné dovednosti**
 - samostatnost, hygienické návyky, stravování a oblékání, schopnost poradit si

Kritéria školní zralosti- oblasti posuzování

- **5. Oblast jemné motoriky a grafomotoriky**
 - Zapínání a rozepínání knoflíků, zavazování tkaniček navlékání korádků, vystřihování a vytrhávání papíru, manipulace s drobnými předměty, skládání kostek, modelování, nalepování koláží, sestavování skládaček (puzzle, mozaika)- koordinace
 - správný úchop tužky - ?
 - Tak ukažte ☺
 - správné sezení, uvolněná ruka, různé typy čar
- **6. Řeč a komunikační schopnosti**
 - Vyslovuje správně všechny hlásky, reaguje na pokyny, má přiměřenou slovní zásobu, ovládá gramatickou strukturu jazyka, správně užívá slovosled, skládá je a časuje, dokáže vyprávět příběh podle obrázků
- **7. Oblast zrakového vnímání**
 - dokáže vnímat komplexní tvar i všimnout si detailů: např. dokreslování obrázků, vyhledávání určitých předmětů v místnosti podle zřetelných vlastností (barva, tvar, funkce), hledání rozdílů v podobných obrázcích

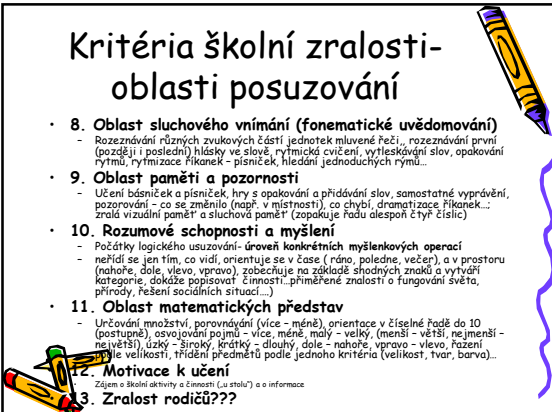

Kritéria školní zralosti- oblasti posuzování

- **8. Oblast sluchového vnímání (fonemické uvědomování)**
 - Rozoznávání různých zvukových částí (jednotek mluvené řeči, rozoznávání první (pozdější) i poslední hlásky ve slově, rytmická cvičení, vytváření slov, opakování rytmů, rytmizace říkanek - písniček, hledání jednoduchých rýmů...
- **9. Oblast paměti a pozornosti**
 - Učení básniček a písniček, hry s opakováním a přidáváním slov, samostatné vyprávění, pozorování - co se změnilo (např. v místnosti), co chybí, dramatizace říkanek... zřetelná vzájemná paměť a sluchová paměť (zapomenutí řádu alepoň čtyř částic)
- **10. Rozumové schopnosti a myšlení**
 - Počátky logického usuzování- úroveň konkrétních myšlenkových operací
 - neřídí se jen tím, co vidí, orientuje se v čase (ráno, poledne, večer), a v prostoru (nahore, dole, vlevo, vpravo), zobecňuje na základě shodných znaků a vytváří kategorie, dokáže popisovat činnosti... přiměřené znalosti o fungování světa, přírody, řešení sociálních situací...
- **11. Oblast matematických představ**
 - Určování množství, porovnávání (více - méně), orientace v číselné řadě do 10 (postupně), osvojování pojmů - více, méně, malý - velký, (menší - větší, nejmenší - největší), úzký - široký, krátký - dlouhý, dole - nahore, vpravo - vlevo, řazení podle velikosti, třídění předmětů podle jednoho kritéria (velikost, tvar, barva)...

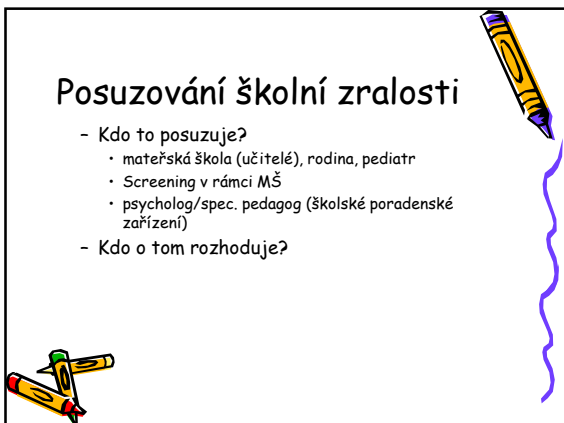
12. Motivace k učení
Zájem o školní aktivity a činnosti („o stolu“) a o informace

13. Zralost rodičů???

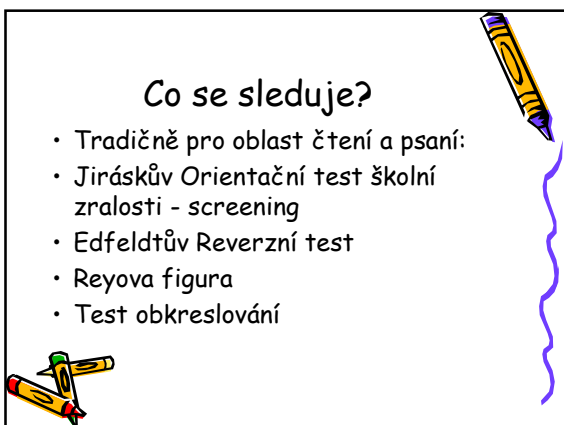
Posuzování školní zralosti

- Kdo to posuzuje?
 - mateřská škola (učitelé), rodina, pediatr
 - Screening v rámci MŠ
 - psycholog/spec. pedagog (školské poradenské zařízení)
- Kdo o tom rozhoduje?

Co se sleduje?

- Tradičně pro oblast čtení a psaní:
- Jiráskův Orientační test školní zralosti - screening
- Edfeldtův Reverzní test
- Reyova figura
- Test obkreslování

Modernější přístup

- Jazykové schopnosti a užívání řeči
 - fonemické povědomí (např. test izolace počáteční hlásky ve slově/pseudoslově) - příště detailněji
 - slovní zásoba
 - gramatické kompetence (jazykový cit)
- Velmi často zachyceno v komplexních testových/screeningových nástrojích:
 - MaTeRS je screeningový nástroj k posouzení školní připravenosti dítěte před vstupem do školy. Dítě je hodnoceno v 10 různých vývojových oblastech jako je např. vizuomotorika, sluchová percepce, pozornost, řeč apod.
 - MABEL <https://www.eldel-mabel.net/cs/domov/>: komplexní diagnostická baterie pro posouzení struktury gramotnostních a raných gramotnostních dovedností, sestavena jako vícejazyčná (vhodná i pro bilingvní děti)

Co se sleduje - další oblasti

- Matematické představy (prostorové vztahy, množství, třídění řazení, zachování počtu-konzervace jako předpoklad pochopení významu čísla)
- Vyšetření intelektu a paměti
- Orientační vyšetření psaní či znalosti písmen abecedy (! děti nemají znát abecedu, jde o představu o písmenech, psaném textu)

Jaké dítě je nezralé

- Indikace odkladu školní docházky
- Jaké jsou možnosti